

БРАТСТВО

ОБЩЕСТВЕННО-КНИЖЕВЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

Вѣстникъ „Братство“ излиза два пѣти—на 1-й и 15-й день—презъ месеца.

Цената, предплатна, за всѣкаде, е:

За година 10 лева

„ шестъ месеца 6 „

За по-лесно изплащанье предплатата, отъ работниците, еснафътъ, отъ писаритъ и отъ ученицитъ се приема да я внасятъ въ срокове, като, при началото на всѣко тримесечье, даватъ по 3 лева; ала тримесечни спомоществования нема.

За настояшицитъ се отстъпва десетъкъ.

Порѣчки за естъкицитъ не се приематъ инакъ, освенъ придружени съ предплатата.

Всѣчко, що се отнася до в. „Братство“, изираща се направо до уредника-издавача му.

Разправи и дописки, които отговарятъ на програмата на вѣстника, се приематъ и обнародуватъ съ благодаренье, но писачитъ имъ, въ всѣкий случай, трѣбува да си обаждатъ имената въ уредничеството. Не-обнародванитъ разправи не се връщатъ.

За засебни извѣстия се плаща 40 стот. за първо обнародуванье; за подирнитъ се взема на половина.

ЕДИНЪ БРОЙ СЕ ПРОДАВА ЗА 50 СТОТИНКИ.

Брой 9 и 10.

Руссе, 1 Януарий, 1882.

Год. I.

СЪДЪРЖАНЬЕ. — Погледъ къмъ миналата година. — За уредбитъ въ една държава. (Продължение отъ 5-й брой). V. Срѣдоточната управа. — Нашето спиране. — Наши работи. — Правителствени наредби. — Политическа хроника. — За даванъето пари на децата. — Отъ Руссе, презъ Чернавода-Кюстенджа, до Тулча и назадъ, презъ Влашко. (Пѣтни белѣжки). — Явна благодарность. — Подарки. — Отъ уредничеството. — Къмъ приятелитъ и спомощницитъ ни — Обявление.

Този брой има 24 страници.

Погледъ къмъ миналата година.

Който би живъ, изпроводи на невратъ въ бездната отъ вековетъ и още една година.

Съ колко радости и надѣжди, съ какви планове и кроежи, съ волко мисли и желания бѣ посрещната тя, и днесъ тя се изирати токо-речи отъ цѣлий свѣтъ презрѣна, отритната та дору и съ проклетия!.... Ще дочѣкали, Боже, човечеството весели, честити години, които съ съзидатъ отъ благодарность да изпроважда, кога отиватъ и повличатъ подире си възпоманания отъ радости, блаженство—отъ честитина?! . . .

Ако почившата година бѣше съща, родна майка за нѣкои атоми отъ цѣлий свѣтъ—човеци, за нѣкои рояци-инсекти—народи, тя бѣше майка машиха за най-много отъ тѣхъ. Ако едни си „оправиха семера“, милиардъ други останаха „на сухо“, ако

едни народи туриха още една подпора за своето общественна сграда, отъ много други се отнеха и слабитъ тия що имаха и сега представятъ жалостни развалини, подъ които тѣхнитъ обитатели, претиснати, горко нѣжкатъ.

Стѣпили ан прагътъ новата година, и обрънати назадъ къмъ токо-що миналата, случитъ презъ нея изобщо така намъ се посачатъ. И—хубаво че немами никаква възможность да изредимъ поединитъ безчетъ злочестини, които преждевременно съ све-ле хиляди „богундобни“ човеци въ студений гробъ, които съ обагриле земята съ човешка кръвъ или съ я напоиле съ съзиди; да, добре, казувами, че неможемъ да изложимъ нито тѣзи злочестини на отдѣлни хора, нито нѣкъ, по малкото мѣсто, тия на цѣлитъ народи, които съ поклатиле всята имъ бѣднина; а то ние би трѣбувало да изрисуваме една такава ужасна картина, която би ни изпѣлила съществуото съ жълчь и би ни отровила животворната мисль, че ние живеемъ за да сме честити.

Нека прочее неумолимата история направи това—туй е нейната задача. А ние въ тоя случай ще станемъ и

егойсти и ще фжрлимъ единъ „бѣглъ“, погледъ само връхъ насъ си презъ изтекшата година. Нека се огледа ми въ нея.

Но България е разкъсана на петъ къса; отъ кой късъ да зафане човекъ свойтъ погледъ? При това и по-многого отъ тия късове, презъ оназъ година, бѣха покрити съ мърчина, която или до суцъ никакъ или де-де се разбулваше; какво е могло да се види, та какво да се каже за тѣхъ? Но, да; ако човекъ не може да види, до слухътъ достигнува гласътъ, когото було не може попречи и отъ всѣкаде и отъ сръбска България, и отъ Добруджа, и отъ Одринско, и отъ Македония раздаваше се гласътъ, стенанъето отъ угнетенията. Еднитѣ викаха: псуватъ ни язика! другитѣ — не даватъ да се учимъ, *нотари* ни събличатъ! трѣтитѣ—оголиха ни, избиватъ ни! а всички скупомъ—даванията ни тѣжки, оставаме безъ ризи! И — ясно се разбира, какво е било положенъето ни тамъ, положенъето политическо и економическо, и — слухътъ се отвърща.

Ала, тукъ иматъ право; „друговѣрци“ господаруватъ надъ тѣхъ. Но има Българи, дето пакъ «Християни Българе управляватъ»: тамъ е отворено и ясно, и всѣки отъ насъ е можелъ да види положенъето ни по тѣхъ. Нека прочее фжрлимъ и таткъ единъ погледъ за миналогодешното ни положенъе.

Свободно, а че и задължително е да се учи—нема оплаквания; народа самъ се управлява—свободенъ е; самъ се сѣди—наслаждава се на правда; улеснения има да работи и да произвожда—обогатява се; плаща давания—оздравява сигурността и имота си: така бѣше оназъ година въ България, ала въ коя България? нѣ въ тази, дето се казува подиълно свободна, но въ онова кътенце отъ

широката българска земя, което, за поруганъе на политическата правда, се отцени отъ свободна България и се тури подвластно на султана, съ една автономия.

А тѣй не бѣше лани съ златната надѣжба на общото отечество, не бѣ така съ българскии „Пиомонтъ“, който трѣбуваше да бѣде угледъ за всички. И тукъ нѣкога бѣше и весело и свободно, и тукъ се работѣше и бързо се крачеше, но изведнажъ всичко се снѣжна. 1881 година за Българското Княжество е година фатална, година зла!

До като всѣки бѣше веселъ и се радуваше на парчето свобода, която се имаше; до като бѣше отлекнало на хората отъ тѣжки давнини, до като най-подиръ мирно се отдѣжваше отъ миналитѣ тѣглила и се събираха сили за краченъе на напредъ въ още свобода, доброденствъе, въ още образование и добъръ поминъкъ, до като така,—зло и пакостъ, срамъ и поносъ като осмъртливъ грѣмъ надна отгоре му и всичко се осуети!

Нека бѣде проклетъ 27 Априлий 1881!

И изведнажъ всичко се изгуби! Сънищата за нѣкаква-си свобода се разбиха о канара мислитѣ за самоуправленъе загинаха, утѣхата за бѣденъ добъръ поминъкъ и честитъ животъ угасна! А бѣлнуванията дору и за слава предъ света, слава добросторна и за другитѣ, тия свети бѣлнувания се убиха—България се прогласи за «дезорганизирана и дискредитирана»!

Да сѣ проклети ежбитѣ и взаимната вражда по между чадата на България!

Источна Румелия благославя покойната своя добросторница, 1881 година, а Княжество България я проклина!

То презъ нея не видѣ никакво добро, не направи никаквъ напредѣкъ; — видѣ безчетъ злини, удари на задъ!....

Ние не мислимъ да описуваме изтънко това, което народа ни отсамъ Балкана тѣгли тая година. Да описува човекъ ежби и крамоли, бойове и бжхтанія, затвори и сждби, притѣсненія и угнетения, спромашия и зло—работи, които прекараха граждани—тѣ отъ Българското Княжество, да описува човекъ това, значи да работи връхъ единъ твърдъ неблагоприятенъ и до крайностъ неприятенъ предметъ.

Нека Богъ да оправя на добро, а за таквось добро ние считаме отваряне очитѣ, самосъзнанъето на хората и народитѣ, които така нито би поднадале подъ чужда властъ, нито чужди би искале да владеятъ не свои, нито ижкъ би се еле и гониле едни други и не би търпѣле злочестини. — *Благослови, Господи, свинецъ лѣта!*

Честита ви, читатели, нова 1882 година!

За уредбитѣ въ една държава.

(Продълженъе отъ 5-й броѣ).

V.

Срѣдоточната управа.

Многома може съ правда да ни попитатъ, защо приемамъ видове за управленъе отъ чиновнический (бюрократический) редъ, когато така виками ерещу него; срѣдоточната бо управа е пратишь на чиновничеството. Ако бѣхми приемале съ названъето и самата ежщина на туй нѣщо т. е. на чиновничеството, тогасъ всѣкий би ималъ право да ни подмѣтне това, но ние така не мислимъ; ние вземами туй названъе, защото немами по-други речи за да изкажемъ онова, що мислимъ. Ала което не можемъ изказа съ една речъ, ще го направимъ съ описуванъе, да посочимъ, какво разумѣвами съ срѣдоточна

управа, и защо я гледами като потрѣбна.

Макаръ какъто и народното представничество да е съставено отъ най-образованитѣ и най-честнитѣ хора, то винаги се подава подъ силата на отдѣлни лица, които съ своитѣ уметвенни или други особености надминуватъ всичкитѣ остали. Това надмощѣ въ пазвата на самото представничество, ако би преминало въ непосредственното управление земята *отъ представничеството*, навасяло би ужасн пакости на него и на земята, която така би губила вѣра въ своитѣ пълномощници, какъто и въ самата себе, а мжно би вредило на тая надмошна личностъ: и освенъ това, като тая личностъ въ самото представничество непрестанно е съ развързани ржце да работи въ всичкитѣ посоки, безъ никаква отговорностъ, тя би влияла щетно, безъ това влияне да се вдава подъ надгледанъе и оборванъе. За туй нѣщо до нейде ни дава примѣръ Гърция и Римъ, като републики, дето неотговорнитѣ личности сж гориле и палиле; но французската революция предетавя ежщитѣ тия случае въ по-ясна боя. Никакъвъ Кромвель и Наполеонъ не сж могле да дойдатъ до така безпредѣлна властъ, какъто що е ималъ нѣкакъвъ-си говорникъ въ Конвента, да речемъ нѣкакъвъ-си Робесиеръ. Ако Наполеонъ или Кромвель, по такъвъ явенъ начинъ, сечѣха своитѣ противници, какъто що Якобинцитѣ сечѣха отъ Конвента, тѣхъ би намразилъ и народа и войеката, и бунтувале би се, до като не се отърсятъ отъ тѣхъ. А не е било така съ Робесиера или Марата, — тѣхъ народа е обожавалъ, а кривѣлъ съборътъ и, — тѣ би могли покрай народа, да владеятъ още хиляда години. Заради това премеждливо е, законодавната властъ да има въ своитѣ ржце извършната (изпълнителната), ежщо така, какъто що е премеждливо извършната властъ да издава законе: и въ първий и въ другий случай, тия власти би кроне закони по своитѣ прищевки и поаши, и мжно би се освѣртале на народнитѣ потрѣби.

Но за законодавачтъ е и невъзможно да бжде извършникъ на своитѣ собствени наредби. Самата законодавна властъ е така голѣма, щото задържа за себе всичкото законодавачево време, а извършната работа съвсемъ не е малка. Освенъ това законодавната властъ е тѣжка, мудна, между туй за извършната е най-потрѣбна бжрвина за вършене. Доръ за законодавната властъ трѣбуватъ много дни, недѣли, а често и месеци, да отсече единъ едничекъ предмѣтъ — до тогасъ извършната трѣбува да изкара хиляда само за единъ день. Най-сетне, извършната властъ трѣбува да представлява едно начало, една посока за своята работа; дору никакъвъ народенъ съборъ, никаква камара никога не може да бжде единомудна, по една мисль, по единъ отнапредъ отреденъ покаявъ да върши своята работа.

Да съберемъ всичкото до тукъ речено: Срѣдоточната властъ е потрѣбна за това, че и за народтъ, и за неговото представничество е потрѣбенъ слуга; че правдата далеко по-вече е оздравена, кога представничеството има отговорни слуги, отколкото кога то е и слуга, и господаръ; че по-малкъ брой люде, по-яко свързани помежду си, могатъ по-лесно да вършатъ работа, по-бжрже да се споразумѣватъ и по-еднообразно да работятъ, и най-подире, че срѣдоточната управа не трѣбува да представлява властта, но началото, което трѣбува да се осъществи въ земята, за подобренъето на всичкитѣ граждани.

Срѣдоточната управа се състои отъ министри, или началници надъ особени отдѣли отъ управата, съединени помежду-си въ министерски съветъ. Но въ срѣдот. управа ние не разбирами само главатаритѣ но и службашитѣ, които сж въ нея или въ нейний дѣлокрггъ. Въ тая управа дохождатъ люде за да извършатъ нѣщо; кога стжпуватъ на властъ, тѣ, въ своята программа, даватъ оброчане, какво ще направятъ — работа е на законодавната властъ нѣ само да ги надглежда, да-ли сж направиле нѣщо лошо, но и да имъ

иска смѣтка, направиле ли сж нѣщо добро или изпълнилe ли сж своята программа. При тѣхъ не може да има изговаряне, че въ тая работа ги е побжркалъ събортъ, като издава закони противни на тѣхнитѣ мисли: тѣ сж трѣбувале да си дадатъ него часъ оставката, като мислятъ, че трѣбува да приематъ нѣщо, което не се посреща съ тѣхнитѣ възгледи. И отистина, министерската отговорностъ се разбира само ако тя е безпредѣлна, защото безъ отговорностъ за извършване своитѣ оброчания не би имала смисль никаква промѣна министерствата, защото всеко министерство би управлявало както и неговитѣ предходници, като не правятъ нищо добро.

Срѣдоточната властъ трѣбува да представя единството на народа, заради това въ нейнитѣ ржце трѣба да сж всичкитѣ работи, що се касаятъ за цѣлата държава. Тѣ работи сж: просветенъето, подигане добросъстоянъето въ държавата, унапредуване земледѣльето и промишленностьта, здравъето, съобщителнитѣ срѣдства — подаганъето пжтица, желѣзници, канале, уреждане рекитѣ; почитѣ и телеграфитѣ; изсушаване блатата, наводняване сухитѣ мѣста, повдигане гори, облагородяване добиткъкъ итнт. итнт. Освенъ това въ нейний дѣлокрггъ трѣбува да спада общата финансия и сношенията съ чуждитѣ земи. Административната властъ не смѣе да бжде въ ржцетѣ на срѣдоточната управа, а така сжщо нѣ и сждската; и дветѣ се касаятъ за отдѣлни интереси, на които държавата оздравява само варденъето, — зарадъ това, на срѣдоточната управа трѣбува да се даде само надзоръ надъ административнитѣ и сждски власти, а тия да се дадатъ въ ржцетѣ на народа. Съ това би се постигнала самоуправата на общинитѣ и пакъ би била оздравена правдата, която общината би могла да погави. Като сждството и администрацията, би било въ ржцетѣ на срѣдоточната властъ тя сама би се заложила (ангажирала) въ засебнитѣ интереси и, разумѣва се, че не би могла безпристрастно да вър-

ши своята длъжност. Това съображение има толкова по-вече смисъл, че властта всекога помъжтува разбирането за право и въ най-честниятъ човекъ, — тогасъ когато за незаинтересуваный разгледувачъ работитѣ изгледуватъ въ съвсемъ природната имъ боя. За това органитѣ на срѣдоточната властъ, до колкото би биле безполезна и вредливи, като, би имале въ своитѣ ръце и властта да пресждятъ, и пресждата да извършатъ, — толкова тѣхната добрина би била много по-голяма, ако би, като неинтересувани, вършили надзоръ надъ еждскитѣ и административни власти и съ това, въ името на цѣлото общество, би павиле ползитѣ на отдѣлнитѣ людѣе и истинната правда.

Но въ еждството и въ администрацията, срѣдоточната управа не би смѣла да има нищо по-вече отъ единъ простъ надзоръ (контрола), и ако би намѣрила потъпкване правдата, тя е длъжна да търси за нея отбрана при ежда или при законодавната или при друга нѣкоя властъ, която би посочила законодавната. Това правило чини както за осталии народъ, така и за самитѣ органи отъ срѣдоточната управа, защото и тѣмъ тя въ никой случай не би могла да ежда, но може само да надгладжда вършатъ ли си работата, и ако не вършатъ, да ги обвили предъ еждтъ или при законодаването, както ще разправимъ по-нататкъ, кога говоримъ за еждтъ. Но за това отговорността на органитѣ отъ срѣдоточната властъ трѣбува да е голяма и ако еж въ другитѣ стржки отъ управата, освенъ надзорната, тѣ трѣбува да отговорятъ нѣ само за своята работа, да-ли еж я направили или нѣ, но и извършили ли еж я както трѣбува и сетнитѣ отговориле ли еж на очѣкуванията. При неуредното вършене службата си или при неспособността макаръ на кого и да е отъ тия органи, не смѣе да се има обвиръ нито въ годинитѣ отъ служенето, нито миналитѣ заслуги, но всеки, който не е за служба трѣбува да се отпусне отъ нея, пресжди ли само за това отреденый еждъ. Не бива

да се държи въ щета за народа никой нито отъ милостъ, нито отъ нѣкои ревони или спечелени права; защото както що е при осталии свѣтъ, така трѣбува да бжде и при държавнитѣ службаша — дорде изработува, до тогасъ и да му се плаща. Пенсиятѣ и турванъето въ банки пари трѣбува да бжде отдѣлно нѣщо и отпуснатийтъ отъ служба ималъ би правда за толкова пенсия, колкото му докаруватъ вложенитѣ пари; но ако не е задоволенъ съ това, да му се даде правдина да може да си вземе всечкии влогъ съ пораснуванъето, ако таквози има. — Органитѣ отъ надзорната стржка, длъжни еж да отговорятъ за всечко каквото неуредно се случи въ тѣхний дѣлокръгъ, което тѣ поради своето невнимане или немарливостъ не забелжатъ или не обадятъ за него на по-горнята властъ. Надзорната стржка би се дѣлила на: просветна, за съобщенията, за земедѣлнето и промишлеността, за финанциитѣ, за еждовищата и за администрацията. Всеко отъ тѣхъ би вършила надзортъ надъ властитѣ въ своитѣ дѣлокръгъ, и отговаряло би за него.

Надзорната стржка трѣбува да бжде съставний дѣлъ отъ срѣдоточната властъ, но за това независна отъ другитѣ стржки отъ управата; защото само така би могла да върши своята работа както трѣба. Законодавнитѣ представничества и така еж като върховенъ надзоръ надъ всечкиитѣ власти, названи да вършатъ общий надзоръ; зарадъ това тѣмъ най-прилича да еж властодавци и надгледачи на тая надзорна стржка отъ срѣдоточната управа. — Длъжността на всечкиитѣ тия органи отъ срѣдоточната управа, ще се изложатъ по-късно, кога говоримъ за уредбата на отдѣлнитѣ стржки.

(Продължава се.)

Нашето спيرانе.

Въ 90-й брой отъ «Държавенъ Вѣстникъ» прочетохми следующето:

ОБЯВЛЕНЬЕ

№ 8484.

Издаваемиятъ въ гр. Руссе вѣстникъ „Братство“, за помѣстената въ 8-й му брой статия подъ заглавие: „названъето или сжщината; пустославъето или хлѣба“, съгласно членъ 15 и 27 отъ закона за печата, се запрещава, тѣй-като въ тая статия, освенъ гдето се нападатъ всичкитѣ власти, но още съ неприлични сравнения се докача Священното име на Особата на Негово Височество. Освенъ това, вѣстникъ „Братство“ се предава на сждь.

София, 1 декемврий 1881 г.

Управляющий Министерството на Вътрешнитѣ Дѣла:

Подполковникъ Ремлянгенъ.

И отъ г. Руссенскаго управителя получихми следнѣното писмо отъ 3 Декемврия:

Господину Редактору на в. «Братство»

Георги Кжджиеву

Съгласно телеграммата на Господина управляющий Министерството на Вътрешнитѣ Дѣла отъ 1-й текущий Декемврия, подъ № 8486, издаваемия отъ Васъ вѣстникъ «Братство» за помѣстенитѣ му въ брой 8-й възмутителни статии, на основанъе §§ 15-й и 27-й отъ закона за печата се спира отъ днесъ за единъ мѣсець.

(Подписалъ) Окржний управитель

Д. Попповъ

» Секретаръ П. Маноловъ.

Спиранъето ни за единъ мѣсець, както се удостовѣрихми, начало отъ 1-й мн. Декемврия и трая до днесъ, 1-й Януария.

Ние сме честити, като претѣглих-

ми веке наказанъето си, пакъ да се явимъ на публиката.

При всичко, че сме наказани, нищо ако и нѣ отъ сждь, ние сме съ чисто лице предъ свѣта, и предъ общото мненъе, на което служимъ, като му сме отзивъ.

Не исувахми, не бунтувахми, не клеветихми, не лѣгахми ние; гледахми на работитѣ, слушахми общото мненъе за тѣхъ и казахми; казахми право.

Нито никого, нито насъ лѣсти дустрото тѣглено врѣхъ народното ни положение:—ние погледнахми на това положение отъ същественната му страна, и заедно съ цѣлъ народъ казахми и казувами, че сега не сме по-добре отъ както бѣхми при Турцитѣ; и сега ние немами свобода, немами добръ поминъкъ.

Никой не би се осхдилъ да срами така своето или все едно самото себе; и намъ би твърде тѣжко да кажемъ казаното си. Но злото съ крианъе не се изцѣрва и ние го изваждами на бѣлъ свѣтъ.

Немами претенцитѣ на голѣмъ патриотъ, но, просто като Българе, насъ сърдце ни боли, като виждами дошото намѣруванъе на нашитѣ тадешни работи. Искамн тѣ да се поправятъ и тогасъ само и ние можемъ престана да ги излагами въ боята, въ която се тѣ намѣрватъ. А тѣй както съ, ако мълчѣхми, щѣхми да бждемъ подлѣци.

Ние изпълвами своята длѣжностъ; тѣ ни наказуватъ. Нека имъ е просто. Ние ще си останемъ добросъвѣстенъ публицистъ.

Наши работи.

Въ града ни се уреди и на 26 Декемврия тържественно се освети военното събрание, което за омысль имало: улесненъе живота на военнитѣ (офицери) за да можатъ полесно да се хранятъ, разпространенъе по-

между-си военни знания и сближаване военниѣ съ гражданетѣ. Събранъето, което ще се помѣства въ Хотелъ Ислях-хане, ще получава и вѣстници и списания. — Казуватъ, че военното министерство отпуснало за това съ тия цѣли събрание 28,000 лева, та тъй то за свое помѣщение можѣ да стане най-голѣмий хотелъ въ Руссе, за да може въ него по-на широко да се правятъ танцовалнитѣ вечери и други забавления. — Българитѣ на ли за туй печелятъ!

— Въ столицата се тъкмѣло да се основе едно литературно женско събрание (клубъ).

— Отъ София явяватъ, че много авторитетни лица, приближени и преданни князу, били на мисль да се касиратъ всичкитѣ избори за държавний съветъ и да се назначатъ нови, защото въ сегашнитѣ станали голѣми злоупотребления и неправилности. Пълното отсъствие кандидате отъ опозиционата партия така сжщо омжчява дѣлото, защото нѣкои патриотически кандидати отъ либералната партия могли би да бждатъ трърде полезни за отечеството въ таково учреждение, като държавний съветъ, съставенъ отъ значителна множина консерватори. — Упорно се държи слухътъ, че подполковн. Религингенъ, минист. за вътр. раб., ще се върнѣлъ въ Руссия и че на мѣстото му щѣлъ да бжде назначенъ генералъ Домонтовичъ. Сжщо и докт. Вълковичъ, минист. за външн. работи, си давалъ оставката. За назначеньето обаче на ген. Демонтовича казуватъ, че той се отричалъ да вземе министерско мѣсто въ България, дору тя е въ това безконституционно положение; г. Демонтовичъ е единъ отъ многозаслужилитѣ на България князъ Дондукови другари, които токо-речи сж отци на първата българска конституция.

— Въ столицата презъ миналий месецъ бѣше почналъ да се издава новъ вѣстникъ, «София». Той се спрѣ изведнажъ, защото не се било взело разрешение за издаванъето му; и така нашата публика се лиши отъ единъ добъръ органъ, който се очѣкуваше много да ѣ заслужи. — Това спиране, станало съвременно съ нашето и съ това на «Бълг. Гласъ», който се брой за официозенъ, направя доста думи въ чуждий печатъ. Много вѣстници, а особенно рускитѣ, сж помѣстиле разговорътъ на г. Горбанова съ г. министра Ремлингена, въ който разговоръ последний нарече тия дѣто пишатъ въ «Бълг. Гласъ», сир. главатаритѣ на консерваторитѣ г. г. Начевича и Грекова, *Австрийци*, «Филипунолистъ», като белѣжи за тия рабо-

ти казува, че положеньето по насъ си сочи само каква е.

— Южно-българский народенъ съборъ се затвори съ речъ отъ главний управитель, на 12 Декемврия.

— Презъ началото на миналий месецъ билъ въ Петербургъ, г. Обаре, който дълго време консулувалъ въ България, докато тя бѣше подъ Турско Той ходилъ въ Петербургъ по поръчванъето на една *Француска финансова компания*, която се съгласява да състави капиталъ за направа жельзни пжтища въ България; съ тая цѣль г. Обаре се договарялъ въ тоя градъ, съ г. Струве, който на скоро се върна отъ България, дѣто изпитувалъ мѣста за жельзни пжтища и се е договарялъ за тая работа съ бълг. правителство. Тия двамата, какъто казуватъ, се сговориле за главнитѣ основания на това предприятъе. Г. Обаре на 3 Дек. тръгналъ отъ Петербургъ и, презъ Пловдивъ, щѣлъ да дойде въ София за преговори съ нашето правителство за финансовата страна на жельзнопжтното предприятъе. Господство му, като нѣкогашенъ консулъ татесъ, познава България хубаво и добро говорилъ българский.

— Руското правителство и за напредъ щѣло да дава по 1200 рубли всѣкогодишно помагане за българското училище въ Цариградъ.

— «Народно Ослободенье» отъ 6 Дек. пише: «При Егри-паланка, на макед. граница станало кърваво сблжкване между турската войска и възстаницитѣ. Това е първото извѣстъе за това възстане.»

— Съ идванъето на г. Балабанова, бълг. дипл. агентъ при Портата, съобщенията между нашето правителство и турското, казуватъ, биле прекжснати.

— Една дописка изъ София до «Моск. Телегр.» се занимава отъ офицерското питанъе по насъ. Въ нея се говори за оставанъето Българитѣ офицери единъ подиръ други Бълг. Княж. и за отиванъето имъ въ Румелия; причината за това е казува дописника, студенината между рускитѣ и българскитѣ офицери, вгнѣздена въ тѣхъ отъ времето на провъзгласеньето България за «дискредитирана и дезорганизирана», въ което време бълг. офицери не съчувствуваха на дѣлото на княза, а за преврата помагале и вземале голѣмо участие рускитѣ, — отъ тукъ взаимното презиране. За рускитѣ офицери дописката казува, че половината отъ тѣхъ не сж се биле за освобожденьето на България, а сж дошли на готово: такива и още нѣщо отгоре биле, споредъ тая

дописка, г. Плецъ и Поповъ, отъ които едина е командиръ на вари дружина, а другий другаръ на воен. министръ. При това все още надождатъ и все руски офицери, кога въ руска служба има доволно Българе, отъ които нѣкои дору могатъ да бждатъ и министри, както е напр. полковникъ Кесяковъ, който и се би съ славното Българско Опълчене. Дописника белѣжи още и за запрещение бѣлг. маршъ «Шуми Марица», запрещение мотивирано съ това, че тукъ се възпѣвала *Марица*, която претичала презъ Румелия, дето сж се правили митинги срещу преврата и чието правителство било противно на княжевото. Тая доста дълга, доп. свършва съ забелѣжаване уголъмнене съ 20% и тѣй грамаднитѣ плати на рускитѣ офицери и съ приказътъ отъ военното министерство къмъ офицеритѣ да се носѣле чисти, което по-вече се отнасяло до българскитѣ, на които платата едвамъ достига за прехрана, а нѣ и за салтанатъ, кога на еднаквитѣ съ тѣхъ по чинъ руски се сипятъ десетини хиледи.

Областното събрание въ Южна България отпуснало кредитъ за всѣкидневна почтиска служба между София и Пловдивъ.

Изъ София пишатъ до «Моск. Телегр.» още и, че наскоро може да се очѣкува контръ-указъ за възвръщане провѣрката изборитѣ за държ. съветъ въ върховний сждъ, отъ когото изпърво се отнеха, защото той касиралъ софийскитѣ избори, дето неправилно се израле г. г. Бурмовъ и Моравеновъ, и двамата членове отъ тоя сждъ, които зарадъ туй, а подъ другъ благовиденъ видъ, се отказале да участвуватъ въ провѣрванѣето и тѣй накарале г. Теохарова, министра за правосдѣето, да влигне отъ тоя сждъ провѣркитѣ. За тия провѣрки де да станатъ произлѣзла крамола между министритѣ: по-вечето, а именно г. Ремлингенъ, г. д-ръ Иречекъ, г. Желѣзковичъ и г. ген. Криловъ, биле на страната тѣ да се извършатъ отъ върховний сждъ, другитѣ двама, г. Вълковичъ и г. Теохоровъ, — на противната страна т. е. кандидатитѣ сами да си повѣрятъ изборитѣ, първитѣ надделѣле. При всичко, дописника не е добре увѣренъ, че провѣркитѣ ще се пресѣрлятъ назадъ въ върховний сждъ, защото съ тоя княза рискува да възтанови насреще си «коноводитѣ» но консервативната партия; а ако не се съгласи да подпише контръ-указъ за това трѣбува да последува министерска криза, вследствие на която ще паднатъ: Ремлингенъ, Иречекъ и Желѣзковичъ.

—Обаче контръ-указъ не излѣзе, а министритѣ останаха

—Г. Хитрово се завърналъ въ София на 12 Дек. Една депутация отъ Софийци подали на княза прошение съ подписитѣ на 628 лица, въ което се моли да се извади софийскитѣ митрополитъ г. Мелетия, за злоупотребления.

На 6 Декември, въ съвършена бедностъ, се помина въ Тръвна Дмитръ Горовъ единъ отъ рѣдкитѣ български патриоти, който пожертвува цѣлото си доста голѣмо състояние за народното ни освобождение. Той билъ погребенъ на 7-й того най-прилично: цѣлий градъ и ученицитѣ и учителитѣ отъ всичкитѣ училища придружавали носилото съ останкитѣ на патриотинъ покойникъ. Вечна му паметъ.

Правителственни наредби.

При разградската окръжна болница се уреди телятникъ, дето, като постоянно се поддържа вакцинацията на телетата, ще се събира и запазува оспената лимфа и детритъ (хашъ).

— Съ указъ, № 1019, отъ 4 Дек., при руссенското окол. управление се урежда длѣжностъ секретаръ по паспортната часть съ плата 250 фр. за месецъ.

— Съ указъ, № 1017, отъ 2 Дек. отпуснатъ се 2,000 лева за постройванѣето едно здание въ Руссе за приемане високи гости. — Ние мислимъ че народа доста плаца на тия високи хора, за да могатъ да си плащатъ на единъ добъръ хотелъ, кога идуватъ на-госте (?) въ Руссе. Да не сж тия 25 хил. отпуснати по благовиденъ видъ за офицерското гастрономическо-танцовално събрание въ Хотелъ Ислях-хане?! А то по Европа високитѣ, а че и височайшитѣ гости слизатъ въ хотели.

— Съ указъ, № 1027, отъ 9 Дек., отрежда се да се отпуснатъ двесте хиледи лева, които да се раздаватъ взаимнообразно на беднитѣ земледѣлци преселенци, за сдобиванѣето имъ съ работенъ добитѣкъ.

— Съ указъ, № 1033, отъ 7 Декем. утвърждава се приходниятъ бюджетъ за идущата финансова 1882 год. който се възкачва на 26,054, 280 лева и разходна

нийтъ, който възлиза на 29,000,517 лева и 20 ст. Разхода ще бъде разпредѣленъ така: за върховното правителство 1,300,000 л., за финан. министерство 2,808,247 и 20 ст., за военното 12,927,199, за правосъдието 1,896,520 л., за просветенъето 1,808,508 лев., за вжтр. работи 5,766,772 и за минист. за външнитъ работи 2,443,271 лев. — Въ тазгодишнитъ ни държавенъ бюджетъ излиза единъ дефицитъ, нѣщо отъ три милиона лева.

— Изъ единъ докладъ до княза отъ министра на външнитъ работи, отъ 2 Дек., се вижда, че неговото министерство има на умъ да отвори тая година още 14 нови пощен. станции, да нареди селски пощи и да отвори едно училище за телеграфо-пощенска служба.

— Одобренъ е новъ уставъ за пощитъ и телеграфитъ, който ще замѣсти всичкитъ досегашни наредби по тия учреждения. По тоя уставъ, споредъ какъто се вижда отъ доклада за неговото отъ княза одобрене, за напредъ ще могатъ да се влагатъ суми до 500 лева въ пощ. писалища срещу записи, издавани отъ тия последнитъ, и които по вжтрешността на княжеството ще се заплащатъ отъ ковчезничествата; предшнитъ такси си оставатъ, съ малко измѣненитъ сжцитъ — смалено е за препоржчанитъ писма, а уголѣмено за групевтъ; чисто-научнитъ период. списания ще се пренасятъ даромъ изъ княжеството. Устава почва да се печата отъ 95 бр. III год. на «Държавенъ вѣстникъ.»

ПОЛИТИЧЕСКА ХРОНИКА.

Портата проводила до Силитъ дълга окржна нота, въ която излага жалбитъ си срещу българското правителство. Споредъ думитъ на тая нота, България потжпкала всичкитъ си длъжности предъ върховнитъ властитель и развалила всичкитъ си обвжрзувания възложени стгоре й отъ Берлинскитъ Договоръ. Българското правителство отркло да допустне стоенъето въ българскитъ градове турекитъ търговски агенти, тамъ биванъето на които е необходимо за развитъе взаимнитъ относки между Турция и България. То постоянно потжпкувало стопанскитъ правдини на мухамеданскитъ жители въ България, които сж бжгале отъ тамъ презъ войната и сега като се възвръщатъ не могатъ да си взематъ назадъ имотитъ, та сж принудени да живеятъ отъ милостипа. При това, мюсюманската вбра, казува се въ нотата, би оскърбена съ това, че е-

видинска джамия се преобърнала въ казарма. — Австрийското правителство тазъ година поисква да вземе и солдати отъ Босна и Херцеговина. Турция се противи, но сега вече склони.

— На 2 Ноември Гамбета състави своето министерство все отъ нови джатели.

— Въместо покойнитъ Хаймерле, за министръ на външнитъ работи въ Австрия се нареди бившии посланикъ въ Петербургъ графъ Кальноки. Той се обржкълъ, че щѣлъ по малко да говори а по-вече да работи, т. е. щѣлъ да води тайна политика.

— Кралското слово, съ което се отвори ромжиската камара и въ което като се говори за дунавското питање, при другото се казуваще, че «свободата по Дунава е сжщественно условие за политическото и икономическото развитие на влашката земя, и като таково, то налага длъжността на Ромжния да не подписува никакви съгласия, които би имале да пѣлъ подчиненъето на плуванъето отъ Желъзнитъ Врата до Галацъ подъ преобладающето влияње на коя-и-да-е отдѣлна държава» — тоя дѣлъ отъ словото твърде разсърди гузната Австрия, та бѣше заповѣдала на свойтъ предъ Влашко представникъ, г. Гойса, да прекжсне сношенията съ влашк. правит., дору го и повика въ Виена. За «позатулване.» и укротене подиръ това, г. Ив. Братяно, първи министръ на Ромжния, счете за потрѣбно да каже въ камарата, че Влашко съ кралската речъ не е искало да оскърби австрийскитъ императоръ. Но тия речи вмѣсто затулване още веднажъ раздражиха австрийскитъ дипломате, които се докачиха, защо г. Братяно и да мисли само че царъ Францъ Йосифъ бива да се оскърби! — Сега дветъ тия държави се разправятъ и приближава да се помиратъ.

— Въ Берлинъ е отишелъ, туку речи тайно, нароченъ пратеникъ отъ Султана — Али-Низами-паша да вржчи на императоръ Вилхелма орденътъ Нишани-Имтиязъ. Отъ това се прьсна слухъ по пѣлий свѣтъ, че се сжкучилъ сжюзъ между Турция и силната Германия. Положителността на тоя слухъ се потвърди. Въ Цариградъ се радуватъ, Русия е разсърдена и иска обяснения.

— На здраво се говори, и говори се тжй щото може се взе за положително, че между Австрия и Русия се е направилъ сжюзъ, условията за който било отбелжени въ протоколъ съ 12 параграфа, подписани отъ рускии министръ и отъ графъ Кальноки, австрийскитъ, дору той наскоро билъ въ Петербургъ. Предмѣтътъ на тая сдѣлка билъ

Источниятъ въпросъ. Споредъ тойзи протоколъ правото на Австрия и за нататъшно залавяне Босна и Херцеговина отново се потвърждава и се признава вече за «постоянно»; Сърбия и Черна Гора се турватъ подъ покровителството на дветъ велики държави, всека отъ които се обвързува да съдѣйствува за подкрепленъето независимостта на тия княжества, посредствомъ обезпеченъе вътрешната имъ безопасностъ и облекченъе икономическото имъ развитъе; желѣзнитъ пжтища въ Сърбия и България се подчиняватъ на австрийскитъ искания и желаня, споредъ Берлинскій Договоръ; за Ромъния да се гледа да има некрени свързки съ дветия голѣми държави, *на българското правителство ще бжде оказано съдѣйствие въ дѣлото за трайната организация на княжеството* ПО КОНСЕРВАТИВНИ НАЧАЛА; ако откъсването на Источна Румелия и България се окаже неизбежно, то държавитъ (Австрия и Русия) ще залѣгнатъ, щото това да стане безъ разваляне мирътъ въ съседнитъ земи и безъ смѣсата на враждебни елементи; ще бждатъ сжщо приети мѣрки за свършеното умиряване Албания при помощта на отетжки въ полза на албанското населенъе; на честолюбивитъ гледове отъ всичкитъ дру и държави, относно Балканскій Полуостровъ ще се окаже съвкупно противодѣйствие; въ случай ако важни усложнения угрозатъ безопасността на съобщенията между Средиземното и Черно-то морета или повлекатъ подире-си разва-ленъе мирътъ въ турската столица и дветъ наговорени държави ще взематъ мѣрки за предпазване; Суезскій каналъ и Египетъ трбува, както и преди, да се намиратъ подъ общото настояичество на Европа. — Тия хубави нѣща съдържа новийтъ дипломатически протоколъ.

За даванетоъ пари на децата

Децата по-лесно могатъ се навикна на *разпеляване*, отколкото на пестенъе. Това обикновенно най-често бива тогасъ, кога на детското разположенъе се дава въ много пари — и сами да не знаятъ какво да правятъ съ тѣхъ и каде да ги похарчатъ. Децата като видятъ, че паритъ се харчатъ за купуване нѣща съ тѣхъ, искатъ и сами да правятъ това; а като не знаятъ да ги унотрѣбятъ полезно, купуватъ каквото стигнатъ, така да се рече, *ожрлятъ*

ги, и така, малко по малко, се навикнуватъ на *разпеляване*.

Многома отъ насъ сж имале случай да видятъ детето на имотни родители, какъ харчи пари, само за това, за да се отърве отъ тѣхъ; а това не би трѣбувало никакъ да се допусне.

Какъто що има нѣкои родители, и познайници и приятели тѣхни, които винаги спущатъ въ ржцетъ на децата, — така сжщо има и такива, които мислятъ, че на децата, дору сж деца, не трѣбува никакъ да се даватъ пари подъ тѣхното самоглавно и лично разположенъе. И едното, и другото ние мислимъ, и увѣрени сме, че е твърде погрѣшно: защото въ първий случай децата се навикнуватъ на разсипуване отъ младостъ, а въ другий, като нематъ случай въ младостъ да се научатъ да цѣнятъ вредността на паритъ, тжй-като никога не сж се разполагале съ тѣхъ самоглавно, зафащатъ да разпеляватъ, кога порастнатъ и станатъ наследници на своитъ приживе пестливи родители.

Какъто що крайноститъ отъ никоя страна не сж полезни, така сжщо и тука срѣдний пжтъ е най-добрийтъ. *На децата отъ малка трбува да имъ се даватъ пари, но и то само толкова, да не могатъ да правятъ никакви излишни харчения, и по тоя начинъ да се унжтоватъ къмъ полезно купуване знайни тѣхни потребности, щото отъ малки да навикнатъ, че за човека най-първото е изтъкменъе потребитѣ си.* Така напр. трѣбувало би на децата, щомъ тръгнатъ да ходятъ на школата, да имъ се отреди позната сумица презъ недѣлята, да речемъ, 20 стотинки (1 грошъ), отъ които тѣ би си купувале писалки, пера, квива и др. Такава сума никога не ще ги докара да се смаюватъ, за какво да си изхарчатъ паритъ, но какво по-вече ще трбува при всеко похарчуване да водятъ смѣтна, да-ли съ сумата, дего се има въ ржка ще излѣзатъ на край до недѣлята, дего иде, съ предполаганъе, да сж твърдо увѣрени, че отъ родителитъ си

до отредений денъ, не ще добиятъ ни една пара. Въ десетата година, тая сума би могла да се покачи на 30, а въ дванайсетата на 40 стотинки презъ недѣлята.

При таковато постъпване съ децата, родителитѣ трѣбува да иматъ на умъ две нѣща:

ПЪРВО, децата трѣбува безъ ничие влияние, съвсемъ самоглавно да разполагатъ съ добиената сума, като съ своя собственостъ, т. е. родителитѣ не бива силомъ да ги ограничаватъ за какво да харчатъ.

Ако детето събощи на родителятъ, какво мисли да купи съ добиенитѣ пари (а то при инакъ умното възпитанье ще бжде винаги случай), тогасъ родителятъ може въ потрѣбний случай да даде сходенъ съветъ и показване, но никакъ не бива да излъже на срѣдъ съ забранване. Та тъкмо и тогасъ, кога детето не би приело на сърдце съветътъ и показването родителяско, а покрай всичкото това бесполезно би похарчило своитѣ пари, трѣбува да се остави да го научи изкуството, да търси, почита и да слуша родителскитѣ съвети.

Да разсветлимъ това съ нѣкой показъ. Да вземемъ такъвъ случай. Синчето като добие своята отредена сума идува при баща си съ, запр., таково питанье: „Тате, въ книжарина има такива хубави, нови, живообоядисани кутийки за държенье писалки и пера, а моята кутия е вече ветха; да-ли да си купя нова?“ Въ такъвъ случай бащата би попиталъ своето синче, да-ли не може да си служи още съ ветхата кутия и не би ли било по-добре паритѣ, които би далъ за кутията, да ги даде за нѣкой по-неизбѣжна потрѣба. — Но ако синчето би казало: „Но тия кутии сж нови и хубави, а моята е ветха, мога ли я купи?“ — Тогасъ бащиний отговоръ не бива да бжде забранване, но одобряване, за примѣръ, въ такава смисль: „Купи; защо не би смѣилъ да купишь, азъ ти само напомнихъ, ако бѣхъ на твое мѣсто какво щѣхъ да направя.“

Въ драголюбното и осетливо дете, разбира се че въ тоя случай би настъпила борба на желаньето съ боязнята, да не би баща му да му намѣри грѣшка; и може преди отхожданьето му въ училището да дойде при баща си съ таково питанье: „Тате, какво да правя, да-ли да купя кутията или нѣ?“ — И сега, какъто и малко по-преди, бащата трѣбува да влияе непосредно на детското желанье, но пакъ да отговори: „Какво мога ти каза по-вече отъ това, що съмъ ти вече рекълъ; твоя воля—направи, какъто ти намѣришь за добро; а азъ пакъ казувамъ, че по-добро би било да епестишь тия пари, които би далъ за новата кутия, та може ще дойде случай, дето да купишь нѣщо друго, което ще ти бжде по-потрѣбно и на което ще се радувашъ по-вече; но, какъи-да-е, прави тѣй какъто знаешъ. Ако чакъ толкова искашь да купишь тая кутия, то ти я купи; отволи си; а недѣлята дето иде пакъ ще добиешъ своята утвърдена плата. Реши прочее веднашь; не двумя се вече толкова; твои пари, ти си господарь надъ тѣхъ.“

Ако въ такъвъ случай би се постъпило инакъ, т. е. кога не би се дозволило на детето самоглавно да разполага съ своитѣ пари, то други пжтъ или не би ни питало за нашето мисленье, или би почнало да ни лъже и да крие отъ насъ смѣтката за изхарчуване паритѣ си. — *Детето прочее трѣбува да дойде до заключение, че то е съвсемъ самоглавенъ стопанинъ на своитѣ пари, щото да може дору и да ги фърли,* което, разбира се, то не би направило, а инакъ, ако то почне да се ограничава въ свободното разполаганье, тогасъ ще прибѣгне къмъ забрана съ *крипнѣе*, което е една отъ най-премездливитѣ недостатѣци въ децата. То ще помисли въ себе-си за примѣръ така: *Даватъ ми пари, а кога имъ кажа желаньето си, тѣ ми братнятъ и не смѣмъ да го изпълня; между това, ако не би имъ гогорилъ нищо, мога да купя каквото искамъ, а ако ме попитатъ за какво съмъ похарчилъ па-*

ришъ, азъ ще имъ река, че съмъ ги похарчилъ за онова, което отъ напредъ зная, че тѣ би ми одобрили да купя. И така въ детето сж се зародиле две влияния: **криенъе отъ родителитѣ и лѣженъе.**

Отрасне ли такава дете и стане ли свой господарь, тогасъ обикновенно мисли така: „Сега самъ заработвамъ; своитѣ пари ще употребявамъ за туй, каквото ми се иска и не съмъ длѣженъ да слушамъ веке никого.“ — И питамъ ние: на таквоя лекомисленно дете отподире, кога порасте, могатъ ли да влияятъ връхъ него добросторнитѣ родителски съвети, които никога не сж за вреда, а още помалко за презиране. — Нима таквои дете, като самоглавенъ човекъ, кога родителитѣ му за неговата лична полза му напомнятъ да пести, не ще се извърни да отговори сурово: „Доста сте ми заповѣдувале, кога харчѣхъ вашето; сега веке не харча ваше, а свое, искамъ прочее да разполагамъ съ своето си, както намѣря за добро.“

Заради туй и пакъ казувами: на децата трѣбува да се даватъ пари да разполагатъ самоглавно съ тѣхъ, за да би се научиле да ги ценятъ. Ако неразумно ги употребяватъ, не е голѣма вреда, но голѣма полза е за тѣхъ, защото съ това се научуватъ да познаватъ тѣхната *права вредностъ* и да не следватъ *всичкитѣ си прищевки.*

А сега да видимъ, какво би трѣбало да се прави, кога детето неразумно би похарчило своитѣ пари, и съ разкаюване би изповѣдало това на баща си? — Трѣбува ли отново да му се дадатъ? — Нѣ, не трѣбува. Отредената сума, до отреденото време родителтъ, за лекомислеността на своето дете, никакъ не трѣбува да я повишава. — А какво трѣбува да прави тогасъ? — Детето само е изповѣдало, не е искало. — Ето какво може и трѣбува родителтъ да прави: Трѣбува най-първо и самъ живо да предегави на своето дете, което се разкаюва, лошитѣ сетини отъ неговата лекомисленостъ, и

тогасъ да му даде преди времето, отредената му сума, но съ тая забелѣжка, че самъ е наказанъ отъ своята лекомисленостъ, защото до идущата друга своя плата, ще трѣба два пжти по вече да чѣка, отколкото иначе. Твърде рѣдки сж случитѣ, дето съ таково изкуство детето да се не измечи отъ своята лекомисленостъ. Но, ако би се случило противното, тогасъ родителтъ да се опита да го поправи съ даване напредъ, може само още веднажъ но нѣ по-вече.

ВТОРО, децата трѣбува да водятъ сметка за своитѣ разноски, т. е. трѣбува въ за това отредена тетрадка да белѣжатъ всѣка и най-незначителна разноска. Тая тетрадка децата трѣбува да поднасятъ за прегледуване на родителитѣ си нѣ всѣка недѣля, но запр. всѣки трети месецъ, защото иначе, поради честата родителска контрола, не би се считало, че тѣ самоглавно разполагатъ съ своитѣ пари. Родителитѣ трѣбува въ тоя случай да обяснятъ на децата, че тѣ не водятъ тая книга, за да би могли да ги контролирватъ родителитѣ имъ, но за да би могли сами да видятъ за какво, кога и колко сж похарчили.

Ако децата иначе сж възпитани на добра основа, не ще трѣбува много трудъ за да се постигне желаний успехъ. Ако синовното сърдце е откровено къмъ бащата, ако дъщерята не таи нито осещанията, нито своитѣ мисли отъ майка си; дето ще да се рече, ако децата сж повѣрливи къмъ своитѣ родители, тѣ всѣкога и въ всѣкой случай ще се обръщатъ и питатъ за съвѣтъ своитѣ най-вѣрни и най-здрави съветодавачи.

Децата трѣбува да научатъ правата вредностъ на нѣщата. Ако детето на драго сърдце харчи за сладки работи, трѣбува съ сгоденъ начинъ да му се напомни, че по-добре би било вмѣсто сладки работи да си купува нѣщо по-полезна, което ще му даде по-трайно задоволетвие и наслаждание, отколкото едни сладки работи, които за кжсо време се изгубуватъ.

По-нататъкъ трѣбува да се научи, да

не жертвува голѣми суми за наслаждения, които могат да се добиятъ и поевтино, т. е. *трѣбува да се научи да нести.*

Подире трѣбува да се научи, че *въ свѣтътъ не парата, нито богатството донася почитанье и уваженье.* Защото да се бжде богатъ, безъ съмненье, не е лесно нѣщо, но край това децата трѣбува да знаятъ, че паритѣ сж само *срѣдство* а нѣ и целъ за нашия животъ туна на земята. Да се бжде едъръ, рѣстенъ и снажно силенъ, така сжщо е добро нѣщо; но пакъ за туй, никому въ свѣтътъ не ще падне на умъ да почита и уважаванъ какъ въ си снажестъ голѣманъ само за туй, че той има едри кости и яки мишици.

Така сжщо трѣбува да се обясни на децата разликата измежду *наследеното* и лично съ свой трудъ *спечеленото богатство.* Защото въ първий случай неговата своина е производъ отъ чуждий трудъ и работа, а въ другий тя е дѣло отъ собственитѣ негови ржци и отъ неговитѣ способности, а то не е малка разлика.

И най-подиръ: *децата трѣбува да се научатъ правилно да мислятъ и да гледатъ на работитѣ съ правиленъ погледъ, че богатствата въ тоя свѣтъ не трѣбува да се оценяватъ по-вече, отколкото тѣ заслужаватъ, нито пакъ да се презиратъ.* Трѣбува да се научатъ да печелятъ и да нестятъ, но въ слъщото време и на радо сърдце да принасятъ и полезни жертви отъ своята печалба и заработка, когато това го изискува благородната потреба или любовта къмъ ближний и къмъ общото добро. На клсо, децата трѣбува да се научатъ на едно отистина тѣжко но благородно изкуство въ живота: да умѣятъ да печелятъ, но въ сжщото време да умѣятъ и жертви да пренасятъ, отъ онова що сж спечелиле за любовта на ония осѣщания, които закоравелитѣ, сребролюбивитѣ и opakито сърдца никога не могатъ одушевлява.

(Изъ „Домачица.“)

Отъ Руссе, презъ Черна-вода-Кюстенджа, до Тулча и назадъ, презъ Влашко.

(Пжтни белѣжки.)

I.

Руссеенската скела.—Пасажерский животъ въ разнитѣ «слоиове» отъ вапора — Икономически и просветенъ разговоръ.—Чорбаджий патриотъ.—Тутраканъ.—Пощенский куриеръ у вапора.—Силистра.—Разтуха на чиновницитѣ по крайдунавскитѣ градина.—Полицейскитѣ вардаче.—Българската черква.—Араб-табия.—Островъ—Нова Силистра.—Влашкитѣ крсежи за въ бжднина.—«Веселете пародитѣ, защото така тѣ мислятъ че сж честити» — Нѣщичко за основаньето на Тулча а рporos.—Черноводската скела и станция.—Несъответственната навалица.—«Новъ свѣтъ». — Мрачнитѣ станции. — Жалъ за по насъ.—Кюстенджа.—Говорний языкъ турски.—Българската черква.—Кюстендженскитѣ Българе.—Свърталище «Хотелъ България». — Училището.—Смирновата География коррегирана.—Пристанцието.—Хубавъ европейски градъ въ нѣкогашното турско землище.—Кой спечели, кой изгуби.

Пжтувалъ съмъ и другъ пжтъ съ дене и ноци по Дунава, вземалъ съмъ, то се знае, връхъ смѣтка на вапорското плуванье, туку-речи половината отъ всичката дължина на тая голѣмлива и хубава река; но по тоя дълъгъ пжтъ, не съмъ виждалъ ни една скела така услужлива къмъ чревоугодьето и пощѣвкитѣ на никога не-наситенитѣ пасажери по вапоритѣ, и следователно така любовна за тѣхъ, какъто руссеенската. Още отъ далечъ, още на половина день пжтъ до Руссе, ти ще почнешъ да чуешъ на всичкитѣ язици и отъ устата на разнитѣ съсловници изъ вситѣ „съсловия“ отъ вапорското пжтническо I-во, II-ро, и III-тѣо класно общество обливувания за „благата“ на руссеенската скела: На едни устата отъ сега се наливатъ, като си живо въображаватъ сладчината на хрускливата *разакия*, пълна съ аромати; други веке осещатъ благодареньето отъ приятний бохча или просеченъ тютюневъ димъ, когото ще пушатъ чакъ

подирь 5—6 часа и „презрително“ поглеждат въ своитѣ табакери къмъ жалкитѣ останки отъ още по-жалката пушка, носена отъ нѣкой кжтъ на „Цяра Романяска“; трети пжтъ се подвизаватъ да обиратъ „укрухитѣ“ дору и коматитѣ отъ своята до нине уважаема храна и отиватъ безжалостно да ги „жертвуватъ“ на рибитѣ, като даже не считатъ за нужно да харижатъ сетень признателенъ погледъ къмъ тоя свой най-голямъ добросторникъ.

Русенската скеля е спорна съ всичко-то; тоя е най-снабденитѣ продоволственъ пунктъ, отъ дето пжтниците за голѣми, па дори и за малки разстояния се сдобиватъ съ провизии; многома, и то повечето чужденци иматъ непрременъ обичай да взематъ отъ тукъ и по нѣщо за слободия. Предъ очи ти се представя най-голямъмото разнообразье отъ „дѣла рукъ“ или отъ природни нѣща, назначени тѣкмо за да ти мамятъ очитѣ и да те „тѣглятъ“, поради своитѣ драгоцѣни каквини откъмъ дѣйствиата имъ връхъ човеческитѣ нужди и пощевки. Тукъ Македонецътъ хлѣбаръ или симитчия насочилъ своитѣ две ржце въоржжени съ хлѣбнитѣ направи, които обикновенно и премѣнно се замѣняватъ съ металически търколцета; тамъ овощарътъ Турчинъ високо дигналъ символътъ на правосъдъето и тѣгли съ нето своитѣ насладливи продукти, състоящи споредъ времето; на други мѣсто тютюнджийтъ красноречи най-употрѣбителнитѣ за интересчица и за работата му думи на всичкитѣ „официални“ тадесъ язици; а тамъ единъ проточилъ дълги шестричибуци съ набичени на тѣхъ лули и ухлѣбнатъ, като заклана овца, мирно привовова и задължава мющерийтъ си да му купи отъ стоката, и игит. итит.

Таквизи ецени се вършатъ на русенската скеля, кога има вапоръ, и таквази бива тя, до като вапорекитѣ жители веке добре заздравили за още пжтъ, хубаве амюнирани и провизирани, звѣнецътъ дръгне трети пжти, свирва изподъ кракътъ на капетанна свирката и той, т. е. вапора потѣгли.

Първий „пренипателенъ знакъ“, запетая за моето пжтуване бѣше Черна-вода, а втори—точка ми бѣше Кюстенджа. Пжтувахъ къмъ тая посока. Тръгналъ отъ Руссе, значи азъ отивахъ на долу.

Времето не сладѣше, не блажѣше, при всичко то бѣше въ състояние да ти диктува да сѣдишъ на по-топло. Бѣше къмъ края на Ноемврия. Третьокласното вапорско общество, по извѣтни причини, доволно старателно се стремѣше да бжде добро опрѣно о вапорския казанъ; туй стремление докаруваше, щото членоветѣ отъ обществото ако нѣ враждебно, то доста нелюбезно да се гледатъ едни други. Ставаха много произволни измѣстования които биваха главна причина за „емиграция“ по другитѣ отворени пространства отъ вапора. А такива емигранти между които биватъ и отъ нежний бабешки и детски полъ, или играятъ на тропанка и говорятъ високо, като въ говорътъ си употрѣбяватъ различнитѣ междуметия и всели или гжжни попржжни, или се свиватъ въ нѣкой кжтъ и съ апатия и безучастье гледатъ на всичко, каквото ги заобикаля.

Азъ смѣло казувамъ, чо ако веѣкий отъ тѣхна милость дадѣше още половинката отъ това що е далъ за да има право „гражданства“ въ туй движливо обиталище, то тѣ щѣха да бждатъ богато възнаградени за тая си щедрость, понеже безъ друго щѣха да има честъта да сподѣлятъ благоразположенъето на ония които се наслаждаватъ и съ гордостъта и съ егодиностьта да бждатъ въ оня „слои“, който се зове II-й класъ отъ вапора. Тукъ тѣ нето щѣха да си убиватъ четитѣ съ тропанье, нето ще да се ядосуваха, следетвье и отволване на което е попржжията, нето пжкъ щѣха да бждатъ въ философското разположенъе да възненавиджатъ „мира сего“; а напротивъ щѣха бездѣйствено да се пвтѣгатъ по канапетата, спокойно щѣха да развиватъ политическитѣ и икономическитѣ въпроси на своята земя, щѣха да играятъ на карти, и проч. и проч. Хе? не е ли хубаво така? Азъ не пре-

думвамъ тия „прости смъртни“ да идатъ въ I-й класъ, нѣ че и тука тоже „нѣтъ ни болѣзнь, ни печаль, ни въздыхания,“ но напротивъ не съветувамъ това по простата причина, че човекъ въ тоя класъ трѣбува да варди всичкитѣ приличия необходими „за предъ хора“. Тукъ не бива да се вика, кога се разискуватъ разнитѣ въпроси — трѣбува да се мълчи, тукъ се не играе на *кончина* а на *истъ*, тукъ не сж официални всичкитѣ язици, а само френский; най-сетне тукъ не се сѣди съ шапка както въ II-й класъ, а гологлавъ, при което главата ти трѣбува да се отличава покрайней мѣрѣ съ дипломатически, чокойски или съ банкерски *кель*. Заради това прочее, т. е. защото III-й класъ е за нетърпенъ; а I-й — за самопринужденъ, а пакъ азъ съмъ „либералъ,“ то високо обявямъ, че съмъ партизанинъ на вапорский II-ри класъ, който е типъ на безцѣремонната „буржуазия,“ а като партизанинъ разбира се, че бихъ желалъ да имамъ последователи за „тѣхното добро.“ . . .

Нѣ само въ цѣлий вапоръ, но дору и въ втората камара, дето бѣше мойтъ „станъ“ не преобладаваше българекый „елементъ“.

Следъ „екскурсията“ по всичкитѣ страни отъ нашата сжща, оцѣлтена република или много по-право „анархия,“ въ която съвсѣмъ нищо криминално не произхождаше, въпреки увѣряващето на „охранителнитѣ,“ че въ една анархия, каквато щоповѣдуватъ „ултра-радикалитѣ,“ хората могатъ се еде една други яко риби, и като по дълъгъ фжрлихъ почтителенъ погледъ и къмъ двата брѣга, между които се носеше нашата държава *Анархия*, и които бѣха бледни съ озобенитѣ си върби по единий и съ оголенитѣ си ржтлини по другий, прибрахъ се за да се разговоря съ единъ старичекъ но нѣ „преминалъ“ човекъ, къмъ когото хранѣхъ що-годе особенно почитанъе. защото по едно предубежденъе го считахъ за българекый „тузъ“ Камбуровъ.

Следъ безименното по нашенски изъ

пжтъ запознанство: „за каде отивашъ, Ваше Милость“, и подиръ откъслечный разговоръ, безъ особено предисловъе, мойтъ старъ ижтенъ другаръ по природата на хоратливитѣ стари почна да ми разправа за политика и за школи, като по една вникливостъ, види се, разбра, че не съмъ търговецъ и следователно нѣ яко би ме интересувале търговекитѣ разговори, ако би ги закачилъ той.

— Мждъръ управитель имаминие, подбра мойтъ новъ позайникъ; четели, какво пише той въ последний брой отъ „Бълг. Гласъ“ за желѣзницитѣ? Наший управитель има право.

За желѣзницитѣ въ „Бъл. Гласъ“ имаше разправа изъ Шуменъ, която, по вѣвка вѣроятностъ е писалъ г. Икономовъ; заключихъ прочее, че думата е за г. Икономова, и че мойтъ ижтенъ другаръ е Шумненецъ, декашенъ то не е г. Камбуровъ. Отсетне разбрахъ отъ самото това лице, че е М. Р. — единъ отъ шумненекитѣ богаташи.

— За г. Икономова още не се е чула лоша речъ, отговорихъ: и каквото е писалъ вѣвкога е фацало мѣсто.

— Азъ съмъ на неговото мнение — не сми стигнале още ние за желѣзници. Нека позабогатеемъ, нека фабрицитѣ се отворятъ, нека търговията ни се съживи и тогасъ видѣ-щемъ; а днесъ желѣзницитѣ ще бждатъ за насъ единъ товаръ, подъ който безъ друго трѣбува да клѣкнемъ и да не можемъ си взе душата. За тия работи трѣбать пари, а наший народъ, поради сиромашията, има нужда да се посъземе, да се снематъ даванията, а нѣ да се качатъ за изплащанъе нѣкакви-си желѣзници, които не ще му докаратъ никаква сжщественна облага.

Азъ се благодаряхъ да слушамъ и, като немахъ какво да възразявамъ на правитѣ думи на старий търговецъ, поддържахъ ги.

— Днесъ народа не е добре не икономически, нето политически, продължаваше: трѣбува отъ вѣвка страна той да се повдигне и тогасъ да мислимъ да го возимъ на желѣзни кола. Той е замо-

танъ. Тия работи, що станаха наскоро, то смаяха и той не знае за какво по първо да мисли: какъ тѣжкитѣ си данъци ли да плаща, какъ да се отерами предъ голѣмцитѣ ли или какъ да мълчи, кога го боли и му е криво . . . Нѣмале смичестни водачи. Двама-трима тамъ, разлехтени, дърво и камъкъ пробиваха лѣтосъ, какъ да докаратъ народа на тоя халъ. . . Азъ вѣрувамъ, че княза иска доброто на народа, но тия синковци го бжркатъ, като му се мѣсятъ или криво представятъ народната воля и неговитѣ искания; княза знае, че народната воля се изказува чрезъ нар. събрание, пжкъ нашитѣ кукумѣвки се мжчатъ да го предуматъ да прави самъ каквото ще, а да прави всичко самъ, азъ го равбирамъ, да прави какъто му казуватъ тѣ. Ако княза бѣше по-старъ, никога той не би допустналъ да си играятъ нито съ неговото добродуше, нито пжкъ съ човешкитѣ правдини на народа.

Въ тойзи говоръ мойтѣ отговори бѣха:

— Да; право; така е, и прочее.

— А народа е свѣтенъ и събуденъ; не бива съ такъвъ народъ да се владеятъ като съ дете; за него васии, опекуни не трѣбуватъ. И—равсжди: въ шумненскитѣ училища правителството нема никаква смѣса, т. е. не имъ е настойникъ; за тия училища се харчатъ тѣкмо 270,000 гроша, които излизатъ изъ „мойтѣ и твойтѣ джебъ,“ отъ самото шумненско българско население; кога ученицитѣ се разпуцатъ, изъ улицитѣ има да фжрлишъ нема каде да падне: така много сж тѣ. Имами 5-класно реално мжжко училище, 3-класно женско и туку речи десетъ основни мжжки и девически. Гражданитѣ нѣ безъ една горчива дума, но съ все сърдце, съ радость даватъ, кому каквото е доброволно отредено да плати за школитѣ. Представа си 270,000 гроша отъ градъ какъвъто е Шуменъ, който едва има 6-7000 души Българе съ женитѣ, съ децата. Остави дветѣ читалища и паритѣ които се даватъ отъ членоветѣ имъ за тѣхното поддържане. . Това се казуватъ Българе и—такъвъ народъ нима не

е достоенъ за широка свобода, за самоуправление?

— Да, хиляда пжти, рекохъ; и двама станахми да излѣземъ на кувертата за да видимъ Тутраканъ, дето вапора отиваше да спре. Старецътъ ми направи приятно впечатление.

— Ето ти единъ чорбаджия — патриотъ: помислихъ си.

Като се гледа отъ скелята, Тутраканъ представлява амфитеатръ. Отъ далечъ хубавичекъ градецъ е, но ако сжди човекъ по една дветѣ улици, що се видятъ отъ скелята, и които се отличаватъ съ голѣмата си тѣвота, ще вземе лошо понятие за извжтре; при всичко съ зданията, съ значеньето си Тутраканъ е градъ съ доста жива търговийка. Видѣтъ на черквата, школата, на правителственний домъ и на други по-хубавички здания край скелята докарува благодаренье.

Вапорътъ твърде скжпи времето си за сѣдене на тутраканската скеля. Бавянето му на нея не е по-голѣмо отъ две минути и — напредъ! А пасажеритѣ — веѣки у своя си.

Мойтъ другаръ рече да „похачне,“ а азъ искахъ да напиша два реда съ перо. Една личностъ сѣдѣше на единъ столъ при една низка и широка лавица и сериозно се занимаваше съ писане по единъ разграфиранъ тефтеръ; не знаяхъ що заптица бѣше той, но сочѣше че има „официаленъ характеръ“. Той се обърна да говори нѣщо съ единъ Влахъ, и азъ се възползувахъ отъ случайтъ да го помоля съ влашкитѣ колкото ги знаяхъ, да ми отетжни своето перо. Следъ нѣколко усилия и отъ моя страна да му се обясня, и отъ негова страна да ме разбере, негова милость ми даде перото, което бѣше развалено паче, взехъ и мастилото и — свършихъ си работата, която ако и да не бѣше така красна на гледъ пакъ би изпълнила назначеньето си. Отсетъ не разбрахъ, че господинъ писачъ билъ курьеринъ отъ влашката поща, и ми докривѣ, че нема и българеки.

Идува притурка.

ПРИТУРКА на в. „БРАТСТВО“ КЪМЪ брой 9, 10.

(Слѣдува отъ голѣмий листъ).

Обществото бѣше влашко и наздрави ме бѣше ядъ, че незнаяхъ ромжнски за да мога да разбера ясно, какъвъ бѣше предметътъ за живий разговоръ, който отклоняваше дору и куриерина отъ неговата аккуратностъ, и — «отчаянно» силѣгнахъ, защото немаше какво да правя, тѣй като другарьтъ ми подирь обядъ му се подосѣбло и той си спѣше. Азъ не си въображавахъ нито желанье даже да го последувамъ и въ това, а чѣкахъ Силистра.

Ей я. Ние бѣхми на скелята на единъ живъ търговски градъ. Тукъ бѣха наизлѣвали, мога да кажа, по-многого чиновници, между които се съзираха и нѣкои съ кокарди. Тѣ се наслаждаваха на разтухата, която имъ дава идването на вапора, дето тѣ намиратъ нѣкакво удоволствие, като си мислятъ, че или ще видатъ или ще посрещнатъ нѣкой познаникъ. Полицейскитъ вардаци небрежливо сѣдеха при входътъ на скелскитъ шлепъ, като добре знаяха че отъ тия, дето влѣзатъ въ града нема ни единъ гузенъ или съ омисълъ да безпокои неговитъ жители, а тия що отиваха пускаха се безпрятствено, защото не се е чуло спокойствието на града да бѣде развалено отъ нѣкой криминална случка. Блазе на българскитъ градища!

Натовариха, разтовариха, ивлѣвоха, влѣвоха и — пакъ на пжтъ. Ние поздравихми сетнийтъ български градъ на долу по Дунава и останахми съ другаря си на кувертата за да го изпроводимъ съ очи.

А очитъ имаха какво да гледатъ — Силистра има приятенъ видъ. Помежду доста хубавитъ здания, се вѣдигаха кубетата на българската черква. Мене ми бѣше чудно, какъ Турцитъ сж допуснаале съижданьдто на такава черква, която сочѣше, че не е отъ по-новитъ времена, кога вѣротърчимостьта на Турцитъ бѣше станала по-положителна, за да позволяна великолѣпне и за православнитъ храмове. Мойтъ старъ, много видѣлъ и много зналъ другарь не се забави, на моето питанье, да ме осветли. Той ми разказа обстоятелствено за това, като подѣ отъ

руско-турската война на 1828, когато Русситъ бѣха стигнаме мѣ само Едрене и нѣколко години окупираха Силистра. Българската черква брой дѣтонисленнето си отъ тогасъ; тя е съвидана отъ Русситъ.

Силистра оставаше доволно навадъ; но вмѣсто какъто винаги при вапинуваньето единъ градъ пасажеритъ да се приобратъ всѣки на мѣстото си у вапора, за чудо никой не си отиваше, а напротивъ до единъ бѣха наизлѣвали и очитъ бѣха опре ни на единъ предметъ, прѣститъ сочѣха едно нѣщо, то бѣше: *Араб-табья*. Наоколо се чуваше влашки и само влашки, по който языкъ се разправѣше за теченьето на крамолата по и тая „ябълка за раздоръ“ между Ромжния и България. Познаваше се, че нашитъ влашки другари се облакуваха като глѣдаха това мѣсто, което гледанье правѣха съ зависливо око. А Араб-табья кацнала, като ордаво тѣвѣдо, на единъ величественъ хълмъ, колкото ни радуваше, толковаъ ни и наскърбяваше, като ни напомняше, че тукъ е крайто на земята, която се владее отъ Българе.

Азъ поискахъ да разгледамъ всичкото тадесъ мѣсто по Дунава, за да се увѣря до колко тукъ може да се направи единъ мостъ. вѣдиганьето на който Ромжния туряше верѣдъ, като претендираше на Араб-табья. Но Дунава сѣвкашъ напротивъ, тука намѣрилъ да бѣде широко разлѣнъ и въ прегрждкитъ си да не плакне ни едно островче, и съ това си положеньето би най-осязателно доказателство за неоснователностьта на ромжнскитъ претенции врьвъ Араб-табья. Но за това пжкъ Ромжния има де да се облѣгне, ако тя отистина има на умъ да прави нѣкакъвъ си мостъ за непосредствено съобщенье съ новата си областъ Добруджа, или какъто влашкитъ патриоти обичатъ да я наричатъ, «Нова Ромжния».

Ние плавахме веке между два ромжнски брѣга. Влашкитъ ни другари гордо и надмѣпно изгледуваха, а азъ се намирахъ въ положеньето на „ябанджийското“ куче, което държи своята опашка между краката си. Бѣше ми навесело и непри

ятно; а стараяхъ се да издавамъ лицето си като „козмополитско“. Може да не сполучвахъ въ това, защото туй бѣ първий ми опитъ.

Ако често поглеждахъ часовника си за да искамъ отъ него по скоро да върви, та и по скоро да стигна до запетаята, а че и до точката си, то нѣ по-рѣдко гледахъ и тарифата на вапорекото плуване, „Игенерерътъ“, за да виждамъ, колко станции ми оставатъ да премина; — дотѣгна ми тупалупанъето на вапора. По реда иде нѣкакъвъ-си „Островъ“

М. Р. ми каза, че това не е освенъ нѣкое-си село *Ада-кюю*, пренаречено на български, Островъ. Той ми разправи, че това село има да играе ролята на Нова-Силистра, така: Влашкото правителство е наумило Островъ да стане крайграниченъ градъ, който би ималъ добра бжднина. Знаино е, че крайграничното население не му изнася да ходи въ Силистра да паварува — да внася и да изнася, по причина на гюмрюка койго се взема за всѣко внесено или изнесено нѣщо. За олеснение на населенъете прочее, влашкото правителство е решило до основе нова Силистра и за такава избрало отиистина сгодното село Островъ. Плановетѣ отиватъ дори до тамъ, че много отъ силистренскитѣ търговци или ще ее пренесатъ тукъ, или ще идатъ макаръ де вънъ отъ Силистра, и тоя последний градъ ще изгуби твърде много отъ своето значенъе въ полза на „Новата Силистра“. Не е за чуденъе — тоя фактъ не е лишенъ отъ твърде голѣма възможность. При това туй е най-сгодно мѣсто и за направанъе мостъ, ако наистина ромжнското правителство наадраво е наумило това. Азъ сѣкамъ че нашето правителство и то отъ своя страна ще помисли за „стара“ Силистра.

Очѣкувахъ прочее да видя въ Островъ началата за новъ градъ. Първо, и отъ далечъ се зааде едно хубаво здание и още едно и нищо по-вече; другото — село въ буквалний смисълъ на думата.

Новитѣ здания биле каварми за войската, която стои тукъ.

На скелята имаше доста свѣтъ. Доволно отъ далечъ се чуваше мелодия отъ военна музика. И тя била тука. Бѣше празникъ *Введенъе*. Селенкитѣ накичени въ *граждански дрехи*, а селянитѣ въ селски, пълнеха мегданътъ подъ селото до скелята, дето свирѣше бандата, която бѣха начоколиле, като мрави. Вапорътъ дору епираше, единъ по единъ цѣлата нчвалица се отказва да присжтветува около бандата и обърна вниманъето си на вапора. Музиката продължаваше да свири. Сочѣше да е весело на селянитѣ, а азъ съмъ увѣренъ че тъкмо къмъ това се и напрѣгаха усилията на „властитѣ“, които навѣрно добре сж изучиле и практикуватъ думитѣ на Наполеона Бонопарта „Великий“, който каза: „Веселете народитѣ, защото така тѣ *мислятъ*, че сж честити.“ Островчени *мислѣха* че сж честити. По едно време, „ура!“ екна и се разливаше по Дунава, Знакътъ за това възклицанъе би даденъ, какъто видѣхъ, отъ задницата, отъ I-й класъ на вапора, дето се желтеяха шапки съ по три прѣта сѣрма по тѣхъ. Тая „оация“ била за изпроводякъ на префекта, който билъ въ Островъ по „ревизия“.

Вапора се раздѣли отъ скелята. Музиката продължаваше непрекъснато да свири, до като по-лека-лека нейната мелодия отъ далечината престана да бие на ушитѣ. Азъ оставахъ при своитѣ нѣ толкова си приятни впечатления отъ тия „комедии“

Другарътъ ми се стараеше съ необорими доказателства да ме убеди, че Островъ може да стане градъ. Азъ не се противѣхъ; при всичко за подкрепленъе казуванъето си той охотно ми разказа, че и Тулча е претърпѣла сжщата „метаморфоза“ и тя отъ село станала на градъ.

— Сжщата Тулча, разказа ми той, бѣше едно село на единъ отъ баиритѣ, които обикалятъ сега града. Еди-кой-си (азъ му незапомнихъ името) папа, Анадоллия, като гледалъ това разположенъе и туй мѣсто, което много обещавахе за

единъ добъръ градъ, ходатайствувалъ при Султана, щото да се допустне да се преселятъ търговци, като имъ се дадатъ голѣми правдини за нѣколко години. Мѣстата се давале токо-речи даромъ, даване никакво се не вземало. Надошли търговци, по-вечето Българе, навзеле си мѣста, въадигнале дюкене и за скоро време село Тулча станало хубавъ градъ,

Ако добре чухъ, струва ми се, че отъ него време и г. М. Р. има нѣколко дюкена въ Тулча.

Такава бива историята за съзиданъето на всѣки градъ; така, конечно ще бжде и съ Островъ.

Мръкваше се. Слънцето, което не се бѣше виждало десетина дена нѣщо, и което днесъ, като по каприция оваряваше свѣта, вече се скриваше задъ хоризонта, който бѣше препреченъ отъ върбалака на влашкийтъ, или по-право тука, на лѣвий брѣгъ отъ Дунава. Моето най-горещо желание се състоѣше въ да си почина отъ пжтуванъето съ воденъ вапоръ.

Скоро моето желанье се удовлетвори. Вапора спираше на черно-водската скеля.

Мостътъ и шлепа бѣше пѣленъ отъ свѣтъ, както азъ не очѣкувахъ, защото си въображавахъ, че Черна-вода е едно село и че черноводската желѣзница работи „на дъждъ, на вѣтъръ.“ Колко се лъже човекъ, кога сжди за едно нѣщо преди да го види.

Скелята за вапоритѣ и станцията за желѣзницата съставляватъ едно „нераздѣлно и единомушно“ тѣло. Една английска компания за желѣзница и друга австрийска — за вапоре, така сж се побратимиле — да не речешъ, че сж отдѣлни; агенцията и управленъето станцията сж подъ единъ покривъ. О, та и дветѣ компании единъ и сжщъ животъ експлоатиратъ, защото да не сж дружни?!

Въ тая навалица ние се изгубихми съ другарьтъ си си и, безъ да се разпростимъ, раздѣлихми се: той остана въ Черна-вода, а азъ отивахъ по-нататкъ. Тукъ както казахъ, бѣше моята „запетая“; и отистина за пжтуванъето си на това мѣ-

сто толко съ спрѣхъ, колкото съравмѣрно единъ, който чете, спира при такава препинателна.

Намѣрихъ се въ „новъ свѣтъ“ дето не знаяхъ, на кой явикъ освенъ влашкийтъ, когото не познавахъ, да говоря за да бжда проумѣнъ. Като знаяхъ, че съмъ въ друга царщина, на която подробнитѣ обичаи не познавахъ, мисляхъ да не сгрѣша; заради това побжрзахъ да се снабдя съ пжтенъ билетъ за по желѣзницата до Кюстенджа, и отъ вагона да гледамъ съ экзаменаторско око тукашнитѣ работи, та тжй да си приготвя запазъ за нататкъ. Но, за чудо, като се успокоихъ азъ погледнахъ по-хладнокрѣвно на работата и видѣхъ, че „нема нищо ново подъ синьото небе.“

Свирката на желѣзницата раздаде пискливий си гласъ и влакътъ трѣгна — той скоро се отдѣли отъ многолюдната станция.

Бѣше мръкнало, но слабата светлина отъ месеца, който грееше по ясното небе, осветляваше наоколо и тжй даваше възможность да се гледа презъ дрезгавината. Окото обаче немаше какво друго да вижда освенъ отъ две страни едни гьолица, които и безъ помощъта на месячината съ бистротата си би се показувале, отъ лѣво единъ прокъртенъ баиръ, проточенъ на доволно мѣсто, надлъжъ пжтътъ и найсетне равно поле, по което тукъ-тамъ блестяха огньоветѣ на овчаритѣ, що пааѣха своитѣ стада. Гледътъ на това широко поле поникнато тукъ-тамъ сѣкашъ съ огромни китки минзухаръ, за каквото ти напомнях желтоватитѣ огньове, често се препречуваше отъ димнитѣ вѣлма, които излѣзвали отъ димникътъ на локомотива, носяха се по вѣздуха, дето месечната светлина ги приготвяше за окото въ видъ на преголѣми вѣлма отъ мѣкъ, не сивъ не бѣлъ, пухъ, който поничаше, та погледваше лицето на земята, и подире пакъ се дигваше, за да се разпелее по всеобемлющата атмосфера.

Имаше да се минатъ две станции, за да се дойде до определената ми точка.

Стигнахми едната, — тя бѣше междидийската.

Отѣкувахъ да видя станциитѣ тука по крайней мѣрѣ като тия по варненската желѣзница, но то било нѣщо сто пѣти *по-бетеръ*: — мрачно, диво, и азъ си въобразихъ, че такива трѣбува да сж били баждарницитѣ, превъ което е минувала душата на блажена Теодора. Едно зданье преждевременно остарѣло, на което можешъ узна, отъ колко камѣка е съвидано, понеже всички сж оставени да могатъ се брои, при вратата на това зданье покаченъ, единъ термометръ; и отъ дветѣ тритѣ стан които съставятъ тая станция, само едната осветлена съ лампа, на която светлината е равна съ тази, що я дава една лоена свещъ за 20 пари: това ти е тебе станция отъ черноводската желѣзница.

Азъ останахъ крайно благодаренъ, кога тренътъ следъ едно бавене отъ 10 минути, най-сетне има добрината да потѣгли за нататѣкъ.

При всичко че Добруджа, която прорѣавахъ на ширѣ, е неоспорима часть отъ майка България, мисльта, че тя е подъ чужда власть и че следователно и азъ пѣтувамъ по едно чуждо днеее-заднеее владене съ чужди управници, тая жѣлба ми докара тѣжа. Драго е на човека кога на всежде чува гласѣтъ на свойтъ языкъ, радостно е кога знае че ходи въ една вема дето неговитѣ господаруватъ и — весело е пѣтуванъето му тогасъ; а тѣжъ, какъто сега азъ, е до сущъ невесело и тѣжно. Колкото за разтукъ ужъ и да си наумѣвахъ, че и тука живеятъ Българе, кли ако нѣ Българе, то пакъ хора като тѣхъ, съ сжщата природа и нужди, колкото и да си казувахъ че, макаръ управницитѣ и да не сж Българе, като чиновници отъ една твърде конституционна, а оиде и цивилизувана държава, тѣ трѣбува да сж любовни и драголюбни, поне като напѣтъ, при все това все пакъ мене ми бѣше жалъ за по наеъ и въ тая си жалъ азъ почувствувахъ голѣмо смыхожденъе, за работитѣ, които ставатъ въ нашанско. Колкото въ България свободата

и да е затѣжкана, азъ си мислѣхъ че тя е много по-голѣма тамъ, отколкото въ тая полурепублика Ромжния. Разбира се, че азъ пристрастно сждѣхъ за това, защото бѣхъ подаденъ подъ влияньето на „патриотическитѣ чувства.“

Ето най-подиръ и Кюстенджа. Станцията не е отъ мрачнитѣ, но напротивъ съ првъ погледъ на нея, дава ти се да разберешъ, че това е станция на хубавъ градъ.

Оиде не слѣвълъ отъ вагона и едно отъ многото Турчета и Татарчета, които вардятъ, за поднасянъе услугитѣ си, погрижи се да ми вземе куферѣтъ и да го носи дето му заповѣдамъ; азъ обаче го помолахъ то да ми заповѣда, каде ще да ида за пренощуване.

Наоколо се чуваще по-вечето турскотатарски, и тоя языкъ до толѣка бѣше официаленъ тукъ, щото много отъ пасажеритѣ Ромжни се принудиха да турятъ въ работа едничката дума, която тѣ знаятъ на тоя языкъ. Азъ триумфирахъ — турский языкъ тукъ за мене бѣше все едно че е българский; отъ голѣмо удоволствъе дору се и помогувахъ съ „про-визорний“ си слуга.

Въ конце-концовъ настанихъ се и нѣ много после, азъ се носѣхъ въ прегрждкитѣ на Морфея.

Съмна се. Бѣше Недѣля; а и студенко, — нѣ като вчера. Надѣнахъ своето палто, за првъ пѣтъ тая зима и се поставрахъ да намѣря българеката черква, което и постигнахъ нѣ следъ много усилия.

Българеката черква би могла поради неголѣмината си да се нарече параклисъ. Тя нема ония великолепия на другитѣ черкви, но за това тукъ тя е безцѣнна за Българина пѣтувачъ или мѣстенъ жителъ. Всичко, колкото и скромно въ тая черквица да бѣше стоѣше въ добъръ редъ и чистота; благоговѣанъето не бѣше чуждо отъ никого извъ немногото молянци се. Богуслуженъето се вършѣше отъ Бълг. свещен. който по служенъето и четенъето лицеше, че е доста образованъ. Пѣваше се така, ежщо нѣ але; певецѣтъ бѣше учителѣтъ, а до аналогията

стояха наредени, и по нѣкога прегласяха, ученицитѣ. Всичко те правѣше да забравишъ че си въ „Ромжний.“ — Тукъ се молятъ и Ромжнитѣ... Влашка черква както и мѣстни Ромжни въ Кюстенджа нема; та заради това евангелието, две голѣми екстени, и „Отче нашъ“ и „Вѣрую“ въ бѣлг. черква се казуватъ на влашки отъ „християнска любовь,“ или отъ „етикедия.“

Немахъ никого лично познатъ въ Кюстенджа, а искахъ да се запозная, за да видя, разбера и да науча тукашнитѣ бѣлгарски работи. Първото запознанство азъ направихъ съ учителтъ, г. Радулова, който ми се видѣ мжжъ развитъ, доста образованъ и добре приготвенъ за работата си, особено за по тия страни, дето отъ учителитѣ се иска голѣма „деликатностъ.“ Той съ едно заузимање се погрижи да ме запознае съ тукашнитѣ Бѣлгаре, които до единъ сж богати и притежаватъ недвижими имущества: дюкени, магави, ханове и прочее. Бѣлгарски челяди настанени тукъ има 25—30.

Всичкитѣ Бѣлгаре сж ученолюбиви и свѣтени хора; по многото отъ тѣхъ приематъ „Марица,“ „Зорница,“ приематъ се и другитѣ вѣстници и се четатъ съ голѣмо любопитство. За свѣрталище на Бѣлгаритѣ служи „Хотелъ Бѣлгария“, една гостиница, на която притѣжателъ е богатий ни съотечественникъ г. Х. Ив. Х. Стояновъ, братъ на Беровици. Следъ черква азъ посетихъ това свѣрталище и намѣрихъ въ ржцетѣ на веѣкиго вѣстникъ.

Освенъ черква, Кюстендженци си поддържатъ и училище, дето се събиратъ до 30 деца и отъ двата пола. На свещеника си плащатъ 12,000 гр., на учителтъ 8 хил. даватъ наемъ и за училището; тжй щото въ година тия 25—30 души плащатъ по-вече отъ 20,000 гр. за общественитѣ си заведения.

Училището се помѣщава нѣ на твърде сгодно мѣсто: то е дюкень въ чаршията, а таково нѣщо не малко бѣрка на преподвианията; разказаха ми дору, че нѣ ведмажъ училищнитѣ стѣкла сж бивале избити отъ немирнитѣ деца, които мину-

ватъ край тамъ. При туй въ двора е пълно съ нечистотии, произходящи отъ хотела туку при школата, който се държи отъ едни Еврее. — Влашкото правителство не прави никакви особенни спѣнки за преподаванѣто въ бѣлг. училище; задължило е само да се предава ромжнски, а длъжността на ромжнски учителъ изпълнява свещеника, който знае тоя явикъ. Като единъ видъ насилничество, учителтъ ми разказа само това, че учил. ревизоръ изключилъ съвсемъ отъ учил. и подире се смилилъ, та накаралъ да се वाली, само това отъ Смирновата География, преводъ Павлова, дето като се опредѣлятъ границитѣ на санстефанска Бѣлгария, се казува, че въ тѣхъ се включвала и устията на Дунава.

Кюстендженското пристанище е твърде живо. Желѣзницата идва нѣколко пжти презъ деня и влече върволици вагоне, пълни. Крайморѣето до пристанището е рамрежено съ много линии отъ които клонове има и до самото море, тжй щото отъ желѣзницата стокитѣ могатъ се изтоваря направо въ вапоритѣ, които спиратъ на самийтъ брѣгъ. Пристанището е ежщо пристанище. Тукъ по морето не се виждатъ, както въ Варна, многочетни *мавуни*, на които назначенѣто е да носятъ стокитѣ отъ брѣга до вапора и то само кога морето е тихо — товарянѣто тукъ става непосредствено. Колкото морето и да играе, въ пристанището е мирно, като че то не е дѣлъ отъ него. Това обяснява защо кюстендженската скеля е много по-жива отъ варненската.

А и самийтъ градъ ме очудваше: чуденѣто ми бѣше, какъ да се случи той такъвъ въ нѣкогашната турска земя. Тукъ всичкитѣ улици сж прави и широки, аданията безъ изключение голѣми и хубави: съ една речъ — градъ европейски, въ строгий смисълъ на думата. При това всичкитѣ му улици сж и чаршия — градъ отъ търговци. Населенѣто, по-вечето Гърци — Въ Кюстенджа има и добра печатница. Тукъ е сѣдалището на кюстендженската префектура отъ Добружа.

Всеки помни, че Власитѣ много се напжваха, кога имъ се отсече да отетжпятъ Бесарабия на Русия, а въ замѣна да ваематъ Добруджа. Като си спомни човѣкъ това и вземе та сравни тия две области, ще рече, че Ромжния или незнаѣше какво хортува или се преструваше. Тѣй или инакъ но Русия си взе Бесарабията, Ромжния докопа Добруджа и дветѣ спечелиха, а особено Влашко; и кой изгуби? Разбира се изгуби една бедната България, като се отне отъ нейното тѣло тая хубава, производителна, плодородна и богата частъ.

Да живеее подлата дипломация!

ВСѢКАКВО.

Единъ отъ вѣстниците въ Ютландия съобщава за смъртта на най-стариятъ си спомощникъ, който живеялъ въ околноститѣ на Аалъборгъ и го приемалъ 60 (шейсетъ) години. Всичката редакция съпровождада останкитѣ на свойтъ вѣренъ спомощникъ; издателятъ на вѣстникътъ му турилъ поменникъ съ свои пари.

— Народонаселеньето въ Англия. Презъ първитѣ денъе отъ Юлия м. г. въ парламента билъ представенъ докладъ за изписуванъето презъ 1881. Броятъ на жителитѣ въ Съединеното Кралство (ведно съ сухопѣжнитѣ и морскитѣ войски) презъ ноцъта на 4 Апр. (нов. стилъ) билъ 35,246,562, отъ които 17,253,947 мъже и 17,992,615 жени. Тѣ били раздѣлени — въ Шотландия 3,734,370, въ Ирландия 5,159,000, въ Англия 25,958,286. Сухопѣжна войска 99,637 души, морска 22,507; матрози отъ търговската флота 120,700; жителитѣ отъ островитѣ въ каналтъ 87,731 и въ островъ Менъ 53492.

— Населеньето въ Лондонъ е 3,814,572, отъ които 1,794,106 мъже и 2,020,465 жени. — Броятъ на жителитѣ въ Англия, вжтре въ 10 години, отъ 1871 до 1881, се уголѣмилъ на около 5,000,000 души.

— Двама богати Американци въ Сен-

Луи се фанале на басъ за 30,000 долара за да-ли може да се нанрави градъ вжтре въ 8 дни. Тутакси пристѣпаха къмъ работата; избѣрали мѣстността, начнале да строятъ гостинници и издале измамливи извѣстия, като гонѣха който иска да дойде да се пресели. Извѣстията имале сполука. Въ четвъртий денъ се яви веке доволно голѣмъ градъ съ дървени здания, въ шестий се появили черква и клубъ, въ седмий излѣзълъ всѣкидневенъ вѣстникъ, а въ осмий, часътъ въ 5 следъ пладне, въ града се събраха 1,392 жители. Басътъ билъ спечеленъ.

— *Крокодилското месо се яде.* Познатий франц. физиологъ, а сега и министръ за нар. просвет. въ Франция, г-нь Полъ Беръ, до когото лѣтосъ биха пратени два крокодила да ги анатомира, съ омисълъ да имъ изучи дихателнитѣ органи, далъ месото имъ на служницитѣ въ зоологическата градища като ги съветувалъ да го сварятъ и опитатъ. Излѣзало, че месото отъ крокодила е твърде нежно и вкусно и напомня месото отъ лосоа и морскый ракъ, само че понамирусвало на мискъ.

— По земното кжлбо сега живеятъ 1,455,000,000 души и всѣка година населеньето се уголѣмява съ 16 милиона души. Смѣтнато е, че отъ времето на паданъето Западната Римска Империя четътъ на живлцитѣ пораснало тѣкмо на два пжти. А пространства по земята има толкова, щото като се допустне таково уголѣменье населеньето, земното кжлбо ще бжде населено на всежде само следъ нѣколко милиона години.

Отъ уредничеството.

Тѣй като съ спирањето на вѣстника ни за единъ месецъ нашитѣ спомощници биха изгубиле два броя, за навакеуванъето имъ, ще изкараме нѣколко броя по на единъ и половина листъ, какъто е тойзи.

Къмъ приятелитѣ и спомощниците ѝ.

Още единъ брой и ние изпълваме 6-тъхъ месеца отъ издаванетоъ на вѣстника си. Приемътъ, който се направи отъ читащата ни публика на нашето дѣло бѣше отъ твърде насърчителнитѣ, и ние съ всичкитѣ си сили залѣгахми да отговоримъ на нейнитѣ симпатии, на очѣкуванията и изискуванията имъ; постигнахме ли сме това, тя може да оцени и, ако — да, ние сме твърде честити.

И отъ тукъ на тѣй ние оставами вѣрни на своята програма, какъто и на своитѣ убеждения и тенденции, които сж, увѣрени сме, убеждения и тенденции и на всичкитѣ здравомислящи и честни хора. Списанъето ни си остава и за напредъ половината общественъ органъ, който да следи всичко, каквото се върши по насъ и по света, въ нашитѣ и чуждитѣ общества, какъто и въ сферата на политиката, и половината книжевенъ, който да обема разправи по отхраната и хигиената, по словесността и книжнината и широко мѣсто за беллетристика, — за разкази, повести, стихотворения, народни песни, пжтувания, нрави и обичаи итн. итн., какъто и известия отъ науката и изкуствата и разни други любопитни нѣща: съ всичкото това ние сѣками, нашето списанъе може да бжде твърде полезно.

Като сърдечно благодаримъ прочее на нашитѣ приятели и спомощници за подкрепяванетоъ, което ни направиха съ своето живо съдѣйствиѣе и помаганъе, чрезъ засѣданъето на нѣмалко отъ тѣхъ и за разпространенъето на списанъето ни по между своитѣ познайници, като имъ благодаримъ казувами, за тия имъ услуги и намъ и на народната ни преднина, молимъ ги — ако нашето дѣло заслужва това — да го препоръчатъ въ своитѣ иржгъ. Новозаписанитѣ спомощници добре ще сторятъ да получатъ вѣстника ни отъ първий му брой и — на край годината всичкитѣ бройове подвързани на цѣло би съставяле една книга — сборникъ, дето ще бжде вижда-

но какви питання сж вълнувале обществото и какъ сж се разискувале тѣ, какъ сж текле нашитѣ и чуждитѣ общественни работи; и ще съдържа много разправи по игиената, отхраната и книжевеностъта; три-четире повести и равкави и други беллетристически произведения въ проза и въ стихове итн. итн.

Ние хранимъ здрави надѣжби за още подкрепяне и съчувствъе отъ нашата публика и ако тѣ се оправдаятъ — за което впрочемъ немами съмненъе — ние за втората си година или ще уголѣвимъ списанъето си, сѣ по още половина листъ, при веѣки брой или ще го изваждами три пжти презъ месеца, като цената оставамъ сжщата. — *Тази година нашитѣ спомощници ще получатъ въ даръ — ПРЕМИЯ — не хубава книга.*

При това, покорно молимъ ония отъ нашитѣ приятели и спомощници, които по разни причини не сж могли да ни внесатъ до сега предплатата, да намѣрятъ леснина да ни я пратятъ, а всичкитѣ които сж се записале и предплатиле за шесть месеца, умолявами ги да ни явятъ ще ли приематъ списанъето ни и за напредъ, и ако го приематъ да ни внесатъ предплатата. Ние и за напредъ строго ще се предържамы о правилото: *порлчки за вѣстникъ непридружени съ предплатата не ще се уважаватъ.*

Ивказувами най-подиръ и своята голѣма благодарностъ къмъ малкото тѣви отъ приятелитѣ ни, които сж ни съобщавале, или писувале по нѣщо за работитѣ по тѣхъ. За зла честь, нема кому да благодаримъ за здраво сътрудничество; днесъ нема отъ ученитѣ ни кой да се занимава съ писанъе, — веѣкиго интересуватъ топитѣ мѣста и кавгитѣ за тѣхъ. Ние молимъ приятелитѣ си да не ни липаватъ и за напредъ отъ съобщенъе известия и изложения за ходътъ на работитѣ татъкъ.

Съ почитанъе
Уредничеството.

ПОДАРКИ.

Тулчанското читалище „Съгласие“ подарява по едно годишно течение отъ в. „Братство“ за добруженскитѣ села: Башкьой, Ени-къой, Конгасъ, Чирна, Саржуртъ, Хамададжи и Долни-Чамурли.

Г-нъ П. Х. Ивановъ, въ Тулча, подарява едно годишно течение отъ в. „Братство“ за женското дружество въ Силистра.

Г-нъ Пенчо П. Мариновъ, ещщо, за училището въ Караман-къой.

Г. Сава Дончовъ, ещщо, подарява за мъжкото училище въ Етрополе.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЪ.

Ний ученицитѣ отъ башкьойското училище публично изказуваме сърдечната си благодарностъ къмъ Г. Пан. Станчовъ за подаренитѣ му за у Добруджа две годишни течения отъ в. «Братство»; едното отъ тѣзи две течения, настоятелството на тулчанското читалище «Съгласие» опредѣли за нашето село. Да живѣе Г-нъ П. Станчевъ! Да живѣе настоятелството! Да живѣятъ подобни благодѣтели!

За ученицитѣ отъ 4-тѣхъ отдѣления и I-ий Класъ:

Ученици отъ II-й Класъ (Ивана Илиевъ
(Ив. Теодоровъ
Башъ-Кьой, 12 Ноемвр. 1881.

ПОПРАВКА.

Считами за нужно да направимъ поправка на една немаловажна погрѣшка, която се пропусна въ по-преминалий ни 7-ми брой, дето въ вторий стълбъ отъ 107-та стр., въ подчертаното вмѣсто: *правителството трѣбува да наложи по-голямѣ поправки, на ония чужди стоки, каквѣто и у насъ се произвеждатъ, стои правителствъ, итнт. ония и стоки, които чужди у насъ се произвеждатъ.*

ПЕЧАТНИЦАТА

НА

Н. К. ЖЕЙНОВЪ
ВЪ РУССЕ.

Улица Госпитална № 1268,
(противъ Белгійското Консулство и Дѣвическото училище).

Приема за печатание всѣкакви поръчки, като:

ВѢСТНИЦИ, ЦЪРКОВНИ И ГРАЖДАНСКИ КНИГИ.

БЛАНКИ,

ВИЗИТНИ КАРТИ, ТАВЛИЦИ,

КВИТАНЦИИ,

СЧЕТОВОДНИ КНИГИ

и пр. и пр.

СЪ ЦѢНА УМѢРЕНА

РАБОТА НАЙ БЪРЗА И ЧИСТА.

При печатницата има опитенъ корректоръ. На желающитѣ можѣ да се праща за корректура въ мѣстожителството имъ.

Печатницата приема за своя сѣтка испращанъето на поръчитѣ.